Euroopan unionin
osarahoittama

Liite 2. Mallinnettu prosessi ja tiedonkeruumenetelmät

Dokumentissa esitellään Työvoiman kohtaannon parantaminen pohjoisessa Keski-Suomessa -hankkeessa (ESR+, S31444) tehdyn esiselvitystyön mallinnettu prosessi ja tiedonkeruunmenetelmät, jotka voivat olla hyödynnettävissä myös muilla työllisyysalueilla, joissa kohdataan samankaltaisia haasteita tai joissa halutaan toteuttaa vastaava esiselvitystyö.

1. Alkukartoitus (Desk research + lähtötilan määrittely)

Tavoite: Muodostaa kokonaiskuva työllisyysalueen yritysten tilanteesta ennen kenttäselvitystä. Varmistaa, että kenttäselvitykseen valikoituu yrityksiä kaikista kokoluokista jokaiselta tarkasteltavalta alueelta.

Toimenpiteet:

- Alueellisten tilastojen läpikäynti (työvoimatarve, toimialakehitys, rekrytointivaikeudet).
- Yrityskannan analyysi (koko, ikä, toimialoittainen rakenne).
- Aiemmat hankkeet ja raportit (mitä on jo selvitetty, mitä puuttuu?).

Tiedonkeruumenetelmät:

- Tilastot (TEM, toimialaraportit, yritysrekisterit).
- Aiemmat selvitykset, tutkimukset, hankeraportit.
- Työllisyysalueen asiakasrekisteri ja palveludata.
- Tarkasteltavien alueiden työllisyydestä ja/tai elinvoimasta vastaavien toimijoiden, yritysneuvojien jmv. näkemys selvitykseen alueelta valittavista yrityksistä.

Aikataulu: 1.–3. kuukaudet

Tuotos: Lähtötilan kuvaus + yrityssegmentointi (mitkä yritykset selvitetään syvemmin). **Panos:**

- **Asiantuntija 1 (projektipäällikkö):**
    - Vastaa alkukartoituksen kokonaisuuden johtamisesta.
    - Kontaktoi kunkin alueen työllisyydestä ja elinvoimasta vastaavat toimijat, yritysneuvojat ja muut keskeiset verkostot, ja varmistaa alueellisten toimijoiden sitouttamisen ja yritysten tavoittamisen.
    - Koordinoi yritysten valinnan siten, että mukaan saadaan yrityksiä eri kokoluokista ja eri alueilta.
    - Ohjaa ja aikatauluttaa asiantuntijoiden työskentelyä.
    - Varmistaa, että alkukartoituksen tulokset linkittyvät hankkeen tavoitteisiin ja seuraavien vaiheiden suunnitteluun.
- **Asiantuntija 2 (tutkija/analyytikko)**:
    - Vastaa tiedonkeruun sisällöllisestä ja analyyttisestä toteutuksesta.
    - Tulkitsee aineiston ja muodostaa analyysin alueen yrityskannasta, toimialarakenteesta ja rekrytointitarpeista.
    - Määrittelee alustavan yrityssegmentoinnin.
    - Työstää aineistonhallintasuunnitelman.
    - Työskentelee yhdessä asiantuntija 3:n kanssa teemahaastattelurungon ja kyselylomakkeen pilotoinnissa.
    - Varmistaa kyselyn teknisen toteutuksen.

- **Asiantuntija 3 (Webropol-asiantuntija / tiedonkeruumenetelmien tekninen asiantuntija)**
    - Kokoaa ja analysoi alueelliset tilastot, yritysrekisterit, TEM-aineistot ja muut saatavilla olevat tilastolähteet.
    - Kartoittaa aiemmat selvitykset, tutkimukset ja hankeraportit.
    - Kokoaa listan niiltä alueilta, joilta ei saada riittävästi tietoa alueellisilta toimijoilta.
    - Varmistaa, että yritysotanta on kattava ja monipuolinen.
    - Suunnittelee yhdessä asiantuntija 2:n kanssa haastattelukysymykset.
    - Työstää Webropoliin kyselyn pilotin.
    - Työstää tietosuojalausekkeen.
    - Rakentaa kyselylomakkeen teknisesti ja testaa sen toimivuuden.
    - Valmistaa aineistonkeruun teknisen alustan ja raportointipohjat.
- **Kaikki asiantuntijat yhdessä:**
    - Asiantuntijat tarkastelevat työn edistymistä viikoittaisissa palavereissa, joissa arvioidaan tiedonkeruun kattavuutta, yritysotannan tasapainoa ja mahdollisia muutostarpeita. Tarvittaessa otantaa tai tiedonkeruumenetelmiä täydennetään, jotta prosessi on toistettavissa ja mallinnettavissa muille alueille.

2. Yritysten rekrytointi mukaan kenttäselvitykseen, yrityshaastattelut ja yrityskohtaisten tilanteiden ja tarpeiden selvitys

Tavoite: Saada kenttäselvitykseen osallistuvia yrityksiä alueilta tavoiteltu määrä. Kerätä tarvittava tieto yritysten tilanteesta, haasteista ja ratkaisutavoista.

Toimenpiteet:

- Yritysten rekrytoinnit alueilta: alueiden yritystilaisuuksiin osallistuminen, alueiden työllisyydestä ja/tai elinvoimasta vastaavien ja yritysneuvojien tapaaminen, yrityksille sähköpostilla kenttäselvitykseen osallistumisesta kysely (haluaako osallistua, kenet yrityksestä kontaktoida selvityksessä haastateltavaksi), kylmäsoitot yrityksiin, yritysten muistuttelut kenttäselvityksestä ja sen osalta sovitusta (esim. haluaa osallistua selvitykseen kyselylomakkeen itsenäisesti täyttämällä, mutta ei vain täytä lomaketta).

- Teemahaastattelut kasvokkain (kvalitatiiviset, syvälliset) tai kyselylomakkeen itsenäiseen täyttämiseen ohjaamalla (kvantitatiivinen).

Tiedonkeruumenetelmät:

- **Teemahaastattelut** (rekrytointihaasteet, osaamistarpeet, kasvun esteet, yhteistyöpalveluiden hyödyntäminen, tulevaisuuden tarpeet).
- **Teams-tapaamisina, puhelimitse, yrityksissä paikan päällä käymällä, itsenäisesti** kyselylomakkeen täyttämisen haluaville linkin sähköpostitse lähettämällä. Edellyttää sähköpostitse ja puhelimitse sopimista, osallistutaanko yrityksestä haastatteluun, kenet yrityksestä haastatellaan ja miten haastatteluun haluavat osallistua.

Aikataulu: 3.–7. kuukaudet

Tuotos:
Yrityskentän tilannekuva + teemoittainen analyysi (rekrytointihaasteet, osaamistarpeet, esteet, yhteistyöpalveluiden käyttö, tulevaisuuden suunnat).

Panos:
Kenttäselvityksen yritysrekrytointi ja haastatteluiden toteutus edellyttää kaikkien kolmen asiantuntijan panosta seuraavasti:

- **Asiantuntija 1 (projektipäällikkö):**
    - Vastaa kenttäselvitystyön näkyväksi tekemisestä alueilla: osallistuu alueellisiin yrittäjätilaisuuksiin, työllisyystoimijoiden tapaamisiin sekä muihin verkostofoorumeihin ja esittelee hankkeen tavoitteen.
    - Laatii ja ylläpitää aluekohtaista yrityslistaa (kokoluokat, yritysten kontaktoinnit: yrityksen nimi, yhteyshlö yhteistietoineen, kuka kontaktoi, pmv, kontaktoinnin aihe/mitä sovittu, selvitykseen osallistuminen haastatteluna, puhelimitse, paikan päällä tai kyselylomakkeen itsenäisesti täyttämällä).
    - Kontaktoi yrityksiä ensimmäisenä vaiheena ja kartoittaa halukkuuden osallistua haastatteluun tai kyselyyn.
    - Sopii haastattelujen ajankohdat ja jakaa ne sovitusti Asiantuntijoiden 2 ja 3 kalentereihin varmistaen, että työ jakautuu tasaisesti ja että kohdeyritykset kattavat alueet ja kokoluokat suunnitellusti.
    - Huolehtii työn koordinoinnista: viikkopalaverien vetäminen, yhteinen tilannekuva, päällekkäisen työn välttäminen ja mahdollisten yritysrekrytoinnin haasteiden ratkominen.

- **Asiantuntija 2 (tutkija):**
    - Suunnittelee ja viimeistelee teemahaastattelurungon sekä raportointipohjan, johon kenttäselvityksen analyysi alkaa rakentua (teemat, alakategoriat, typologiat).
    - Kirjaa haastattelut analysoitavaan muotoon ja rakentaa alustavan teema-analyysin.
- **Asiantuntija 3 (Webropol-asiantuntija):**
    - Vastaa kyselylomakkeen teknisestä toteutuksesta, testauksesta ja pilotoinnin perusteella tarvittavista korjauksista.
    - Kontaktoi yrityksiä erityisesti niillä alueilla, joilla osallistumisinnokkuus on heikko tai haastateltavia ei ole saatu tavoitettua, ja ohjaa yrityksiä kyselylomakkeen itsenäiseen täyttämiseen.
    - Tarkistaa, että raportointipohjan teemat vastaavat kyselylomakkeen rakennetta, jotta laadullinen ja määrällinen tieto voidaan yhdistää yhdenmukaisesti.
    - Tuottaa Webropolista alustavat kuvaajat ja analyysirungot jatkoanalyysiä varten.
- **Kaikki asiantuntijat yhdessä:**
    - Osallistuvat viikkopalavereihin, joissa seurataan yritysrekrytoinnin etenemistä, haastattelujen kertymistä sekä kyselyvastauksia.
    - Osallistuvat yrityksiin kohdistuvaan kontaktointiin: sopii haastattelujen sisällöstä, muodosta ja aikataulusta (Teams, puhelu, paikan päällä).
    - Toteuttavat laadulliset teemahaastattelut yritysten rekrytointihaasteista, osaamistarpeista ja yhteistyörakenteista.
    - Huolehtivat kyselylinkkien lähettämisestä, muistutusviesteistä ja vastausten seurannasta.
    - Sopivat tarvittavista muutoksista (lisärekrytointi, tiedotuskierrokset, kohderyhmien tarkennukset).
    - Varmentavat, että kaikki yrityskokoluokat ja alueet tulevat katetuiksi sovitun mallin mukaisesti.

Henkilöstöresurssien täydentämiseksi osa haastatteluista hankittiin ostopalveluna kilpailutuksen kautta. Palveluntuottajaksi valittu yritys toteutti 35 hankkeen 65 yrityshaastattelusta, mikä edesauttoi hankkeen pysymistä aikataulussa.

3. Analyysi ja yritysyhteistyön kehittämishaasteiden tunnistaminen

Tavoite: tunnistaa yhteiset rakenteelliset haasteet, jotka koskevat useita yrityksiä ja ovat kehitettävissä.

Toimenpiteet:

- Haastattelujen sisällönanalyysi.
- Teemojen ryhmittely:
  → osaajien saatavuus
  → rekrytoinnin vaikeus
  → osaamistarpeiden muutokset
  → yritysten palvelutarpeet
  → palveluiden tunnettuus ja vaikuttavuus.
- Keskeisten pullonkaulojen esiin nostaminen.

Tiedonkeruumenetelmät:

- Kvalitatiivinen sisällönanalyysi.
- Kvantitatiivinen jakauma (kuinka moni yritys raportoi saman haasteen).
- Benchmarking: vastaavat havainnot muilta työllisyysalueilta.

Aikataulu: 7.–9. kuukaudet

Panos:

- **Asiantuntija 2 (tutkija):**
  - Vastaa analyysivaiheen kokonaismetodologiasta sekä analyysityön rungosta.
  - Johtaa kvalitatiivisen sisällönanalyysin toteuttamista, varmistaa analyysimenetelmien yhdenmukaisuuden ja vastaa siitä, että haastatteluaineistosta syntyy luotettava, tutkimuksellisesti perusteltu kokonaisnäkemys.
  - Tekee myös kvantitatiivista tarkastelua (jakaumat, toistuvuudet) ja tuottaa alustavan teemarungon yritysten yhteisistä kehittämishaasteista.
- **Asiantuntija 3 (Webropol-asiantuntija):**
  - Käsittelee ja esivalmistelee kaiken kyselyaineiston Webropolista analysoitavaan muotoon (viennit, koontitaulukot, koodaukset).
  - Tuottaa tulosvisualisointeja ja jakaumia, jotka tukevat sisällönanalyysiä sekä mahdollistavat vertailun ja mallin myöhemmän toistettavuuden muilla työllisyysalueilla.

    - Tarkistaa, että analyysikategoriat ja raportointiteemat noudattavat kyselyinstrumentin rakennetta, jotta mallista tulee yhtenäinen ja skaalautuva.
    - Tuottaa benchmarking-tietoa aiempien raporttien ja muiden alueiden havaintojen pohjalta.
- **Asiantuntija 1 (projektipäällikkö):**
    - Varmistaa analyysivaiheen laadun ja sujuvuuden, koordinoi asiantuntijoiden työnjakoa ja huolehtii, että aineistoja käsitellään hankesuunnitelman mukaisesti.
    - Koordinoi tiedon keruuta (webropol, aiemmat raportit ja muiden alueiden havainnot) sekä varmistaa, että analyysin tulokset rakentavat loogisen pohjan hankkeen seuraaville vaiheille ja mallin jatkokehitykselle.
- **Kaikki asiantuntijat:**
    - Tarkentavat yhdessä analyysille tavoitteet (lähtötilan ja työvoiman kohtaannon näkökulmat), validoivat tunnistetut kehittämishaasteet ja arvioivat, mitkä löydöksistä ovat yleistettävissä muille työllisyysalueille.
    - Asiantuntijat kokoontuvat viikoittaisissa analyysipalavereissa, joissa he tarkastelevat aineiston kattavuutta, vertaavat laadullisia ja määrällisiä löydöksiä, arvioivat luokitusten toimivuutta ja tekevät tarvittavia tarkennuksia. Näin varmistetaan, että analyysi on läpinäkyvä, dokumentoitu ja helposti toistettavissa muilla alueilla.

4. Työpajat ja yhteiskehittäminen

Tavoite: Tiedottaa kenttäselvityksen tuloksista, analyyseistä ja suosituksista. Yhdistää yritysten, työllisyys- ja elinvoimatoimijoiden sekä oppilaitosten näkemykset kohdealueella. Jakaa tietoa myös kohdealueen ulkopuolisille tahoille.

Toimenpiteet:

- Tilaisuus/työpaja (nykytilanne, pullonkaulat, kehittämistarpeet) kohdealueella.
- Tilaisuus/työpaja kohdealueen ulkopuolisille tahoille.

Tiedonjakomenetelmät:

- Järjestetään tilaisuus/työpaja kohdealueella.
- Järjestetään tilaisuus/webinaari kohdealueen ulkopuolisille tahoille.
- Työstetään kirjallinen raportti tuloksista, analyyseistä ja suosituksista.
- Visualisoidaan työstettävillä infograafeilla.

Aikataulu: 9.–12 kuukaudet

Panos:

- **Asiantuntija 1 (projektipäällikkö):**
  - Vastaa tilaisuuksien kokonaiskoordinoinnista ja käytännön järjestelyistä: osallistujakutsujen laatimisesta ja lähettämisestä, yhteistyöverkostojen aktivoinnista (yritykset, työllisyys- ja elinvoimatoimijat, oppilaitokset).
  - Varmistaa, että tilaisuuksien sisältö linkittyy hankkeen tavoitteisiin ja että kohdealueet tulevat tasapuolisesti mukaan.
  - Kokoaa tilaisuuksien alustavan analyysin ja vastaa tilaisuuksien sujuvasta etenemisestä.
- **Asiantuntija 2 (tutkija)**:
  - Suunnittelee ja valmistelee tilaisuuksien analytiikan näkökulmasta: rakentaa tilaisuuksissa käytettävät keskusteluteemat, analyysirungot sekä tilaisuuksien tuotosten keruulomakkeet (haasteiden priorisointi, ratkaisuehdotukset, palvelutarpeet).
  - Dokumentoi keskustelut, havainnoi tilaisuuksissa keskustelua ja työskentelyä ja varmistaa, että tuotettu tieto on vertailukelpoista kenttäselvityksen muun aineiston kanssa.
  - Tilaisuuksien jälkeen ryhmittelee ja analysoi aineiston osana hankkeen kokonaisanalyysia.
- **Asiantuntija 3 (Webropol-asiantuntija):**
  - Rakentaa tilaisuuksien palautekyselyt, priorisointilomakkeet ja muut sähköiset tiedonkeruulomakkeet.
  - Kerää ja jäsentää tilaisuuksien kvantitatiiviset palautteet ja tuottaa niistä selkeät yhteenvedot.
  - Tallentaa tilaisuuksien tuotokset hankkeen tietopankkiin ja varmistaa tiedon teknisen hyödynnettävyyden seuraavia hankevaiheita varten.
- **Kaikki asiantuntijat:**
  - Osallistuvat tilaisuuksien valmistelupalavereihin ja viikoittaisiin seurantatapaamisiin, joissa sovitetaan yhteen havaintoja ja varmistetaan aineiston tasalaatuinen käsittely.
  - Määrittelevät yhdessä tilaisuuksien tavoitteet ja rakenteen sekä fasilitoinnin.
  - Jakavat tilaisuuksien fasilitointi- ja dokumentointivastuuta tarpeen mukaan.

Tuotos: 2 tilaisuutta ja kirjallinen raportti tietoa jakamaan. Yhteinen näkemys siitä, mitä seuraavaksi pitää kehittää.

5. Esiselvityksen koonti ja suositukset jatkokehittämistä varten

Tavoite: koota tiedot niin, että ne muodostavat perustellun pohjan uudelle kehittämishankkeelle.

Sisältää:

1. **Keskeiset löydökset**: mitkä haasteet koskevat useimpia yrityksiä?
2. **Suositeltavat kehittämistoimet**: mitä tulisi käynnistää seuraavaksi?
3. **Mahdolliset jatkohankkeet**:
    - Räätälöity rekrytointipalvelumalli
    - Osaamiskartoitusten pilotointi
    - Yritysten ja oppilaitosten yhteistyömallin uudistaminen
    - Yritysten varhaisen tuen malli
4. **Mittarit ja seurantasuositukset**: miten jatkossa mitataan muutosta?
5. **Toimijoiden roolit ja vastuut jatkossa**.

Aikataulu: 9.–12. kuukaudet

Panos:

- Asiantuntija 1 (projektipäällikkö):
    - Koordinoi koontiprosessia, vastaa raportin rakenteen hahmottamisesta ja varmistaa, että löydökset, analyysit ja jatkokehittämisen suositukset vastaavat hankkeen tavoitteisiin ja rahoittajan vaatimuksiin.
    - Fasilitoi asiantuntijatiimin yhteisiä tulkintapalavereita, kokoaa yhteen eri työpaketeista kertyneen tiedon ja vastaa suositusten kohdentamisesta työllisyysalueen tulevia tarpeita vastaaviksi.
    - Tarkentaa jatkohankkeiden mahdolliset toteutusmallit ja vastuutahot.
- Asiantuntija 2 (tutkija):
    - Vastaa laadullisen ja määrällisen aineiston lopullisesta analyysistä ja kirjoittaa raportin keskeiset sisällölliset osiot (haasteet, ilmiöselitykset, alueellinen vertailu, tilastolliset koonnit).
    - Tuottaa analyysiluonnokset ja tulosten visualisointiin tarvittavat perusdatat (taulukot, luokittelut, koodaukset).
    - Arvioi toimenpidesuositusten perusteltavuuden suhteessa kerättyyn dataan ja tekee vertailuja vastaaviin malleihin muilta työllisyysalueilta.
- **Asiantuntija 3 (Webropol-asiantuntija):**

  - Kokoaa ja siivoaa kyselyaineistot, tuottaa raportointiin tarvittavat Webropol-diagrammit ja jakaumat, sekä rakentaa loppuraportin visuaaliset kuviot (kaaviot, mallit, prosessikaaviot) yhdenmukaisiksi.
  - Huolehtii siitä, että raportoinnin termit ja otsikoinnit ovat linjassa käytettyjen kysely- ja haastattelurakenteiden kanssa.
  - Työstää mittari- ja seurantamallin luonnoksen sekä toimijoiden roolit ja vastuut teknisesti selkeään mallipohjaan.
- **Kaikki asiantuntijat**
  - Käyvät viikkopalavereissa läpi analyysin etenemisen, varmistavat tulkintojen yhtenäisyyden ja yhdistävät laadullisen ja määrällisen tiedon kokonaisuudeksi, josta voidaan päätellä jatkokehittämisen suunta.

Tuotos: loppuraportti + visuaaliset mallit + suositus mahdollisesta seuraavasta hankkeesta.